

El cas d'un cos triomfant

Era mitja tarda i centenars de persones s'amuntegaven a la porta del teatre Victoria, al Paral·lel barceloní. Diversos autobusos arribaven des de diferents pobles de les rodalies. Un públic nodrit fonamentalment per la tercera edat feia cua per veure les corbes d'una dona que s'enfila cap a la seva recta final. L'estrella ara és mite i el mite es resisteix —perquè pot— a retirar-se a d'altres paisatges més familiars. Sara clixé no ha canviat, fidel al mateix arquetipus que ella un dia va crear. I un públic fidel, malgrat la seva edat, s'empenyia per tal d'entrar primer i d'agafar un bon lloc. Qui sap quants havien somniat, la nit abans, de tenir la Sara seguda sobre els seus genolls. L'espectacle bilingüe «Sara més que mai» tenia, però, d'altres atractius. La simpàtica Núria Feliu i l'immens Joan Monleon feien costat a Sara Montiel.

Aquesta vegada no volíem parlar de les seves relacions amb les estrelles de Hollywood, ni de les seves cançons. Ens atreia la seva relació amb polítics i intel·lectuals d'una època no tan llunyana i força interessant. D'una època de convulsions en la qual Sara Montiel va saber navegar sense perdre l'equilibri.

—Vostè, com d'altres artistes espanyoles, ha estat identificada amb el franquisme...

—Es diu això perquè vaig triomfar a l'època del franquisme. Però jo vaig viure set anys als Estats Units. Allí em vaig casar amb Anthony Mann, un nord-americà demòcrata, com jo. Quan vaig tornar a Espanya a visitar la meva família, va passar el que no esperàvem: l'èxit d'*El último cuplé*. Llavors, em vaig fer molt famosa i vaig començar a fer cinema a Espanya. La meua manera d'actuar i de cantar va ser una revolució per al cinema i marcà una època, un estil. Les cases discogràfiques editaven les meves cançons sense aturar-se. Sara Montiel era un «boom». I coincidí que Franco era en el poder. Si ara sorgís una estrella, de segur que l'associarien amb el socialisme.

—¿Quina ha estat la seva relació amb la família Ezcurra?

—Home, ha estat una relació meravellosa. Angel i Pura em van desco-

Actua aquests dies a Barcelona amb Joan Monleon i Núria Feliu. Diu que no es retira perquè encara van a veure-la en massa, encara que siga tercera edat. Ha viscut una vida intensíssima i no s'està d'oferir-ne els detalls.

Carles Ruiz

brir una setmana santa, fa ara trenta-vuit anys. Ells són intocables per a mi.

—Però va haver-hi un distanciament...

—Sí, perquè jo vaig anar-me'n a Mèxic, però la nostra relació ha continuat normalment.

—D'una manera directa o indirecta, vostè ha tingut relació amb la política. Quan era molt petita, va veure cara a cara Goebbels, i l'almirall Canaris, prop de l'actual presa de Tous...

«A Madrid, amb pantalons, em llançaven pedres».

DOMÈNEC UNIBERT

—Jo tenia vuit anys, però me'n recordo molt bé. A més, Goebbels se'n va portar un gos valencià. Hi havia gent important: Angel Ezcurra, Francisco Casares, president de l'Associació de la Premsa de Madrid, i d'altres.

—*A Alacant vostè acompanyava el seu pare a visitar Miguel Hernández a la presó.*

—El meu pare el coneixia. Jo anava amb ell i li portàvem menjar i paquets. Miguel tenia tuberculosi.

—*¿És cert que Sara trià el nom de la revista Triunfo, en la seva primera època de setmanari cinematogràfic?*

—Tothom volia posar-li un nom i jo vaig suggerir la paraula triomf perquè aquesta paraula sempre ha estat molt important per a mi.

—*¿Què és el triomf, Sara?*

—Aconseguir allò que somnies.

—*¿Quin record guarda de Myriam Petacci, la germana de l'amant de Mussolini?*

—La vaig veure l'estiu passat a Mallorca, perquè ella hi estiujeja sovint. La Clara mai no va venir a Espanya. Va enganyar la seva família dient que vindria. Ella podia haver sortit d'Itàlia, però es va quedar per amor. Miguel Mihura i jo estàvem a casa de la família quan ens van assabentar de la seva mort. Vam veure com es quedaven horroritzades.

—*El 1944 coneix Miguel Mihura, home de dretes i fundador del setmanari d'humor La Codorniz...*

—En aquella època jo no sabia distingir políticament. Miguel era un home del teatre. Escribia i tenia un gran sentit de l'humor. Va ser un home molt important en la meua vida.

—*Quan vostè se'n va a Mèxic, estableix relació amb molts exiliats republicans. Coneix, per exemple, el poeta anarquista León Felipe...*

—En tinc un record inoblidable. Jo vaig passar per la seva vida i ell per la meua. L'últim poema que va escriure era per a mi. Encara és inèdit i algun dia potser el donaré a conèixer. La seva dedicatòria diu: «Sara, sempre t'he estimat molt i ací et deixo el meu cor».

—*També va conèixer el doctor Josep Puche, el darrer rector de la Universitat de València durant la República...*

—Ha estat el meu metge particular. Era un home meravellós i que va ajudar molt, juntament amb Negrín, a portar exiliats a Mèxic. En medicina era un gran endocrí i, com a persona, ideal.

—*¿I què em diu de Juan Plaza, un dels dirigents del Partit Comunista?*

—Vam tenir relacions sentimentals. Volíem casar-nos, però, als dos o tres anys, vam trencar. A la meua tornada a Mèxic, el 1968, ja era mort. Ell no va tenir cap problema amb el partit per les nostres re-

lacions. Ells saben que jo no era comunista, ni ho sóc, ni m'agrada. Juan era un home molt segur dintre del partit i, a més, sabien que jo era demòcrata i em respectaven, perquè sabien també que jo no els delataria ni els trairia.

—*¿Per què li van donar la medalla Ben Gurion?*

—Perquè vaig fer una feina molt gran a Mèxic organitzant actes, amb els Rosenberg i d'altres persones, per ajudar a construir Israel i que molts jueus poguessin anar-hi.

—*I va conèixer el pare d'Ana Frank...*

—Sí, era a Mèxic perquè volia vendre els drets de la novel·la de la seva filla. Després, va anar als Estats Units i, seguint el meu consell, va vendre els drets cinematogràfics al director Stevenson, que faria la pel·lícula.

—*Es diu que la guerrilla de Castro volia segrestar-la durant una actuació seva a l'Habana...*

—Efectivament. Això m'ho confirmà el cònsol cubà a Barcelona. Però Batista se'n va assabentar i em va fer protegir per un munt de policies.

—*¿Creu que la venjança és un plat que es pot menjar fred?*

—Jo crec que mai no ha d'haver-hi venjança, ni en plat fred ni calent.

—*Ho dic, entre d'altres coses, pel seu afer amb Alejandro Casona...*

—Això no és venjança. Es tracta, en tot cas, de tornar-li la pilota. Rafael Alberti em va fer un sopar d'homenatge a la seva casa de Buenos Aires. Hi invità molta gent. Casona hi va venir també i, en un moment donat, em va dir: «Franco no podia enviar una altra cosa». Anys després, tornà a Madrid sota el mateix règim i me'l vaig trobar. Em proposà fer una obra seva i jo li vaig respondre que tan sols sabia cantar cuplés.

—*El 1963 es divorcia del director de cinema Anthony Mann. Posteriorment vostè es casarà amb José Vicente Ramírez García-Olloa, fill d'un militar que llavors era director de la fàbrica SEAT de Barcelona. ¿No va ser un canvi molt bruscat?*

—I tant. El matrimoni només durà un mes, je, je. És una d'aquestes bogeries que es fan. Tot és possible a Granada. Però, de seguida, vaig adonar-me de l'equivocació.

—*Dies després del seu casament, Pau VI els rep al Vaticà. ¿No li va retreure la seva vida intensa ni els seus escots?*

—No, no. Montini coneixia molt bé totes les meves pel·lícules. Fins i

tot em va aconsellar de fer-ne una sobre Eva Lavalier, una cupletista francesa molt coneguda.

—*El 1966 Sara va anar a l'URSS. ¿Va tenir problemes amb el franquisme?*

—Tot el contrari. Va ser el mateix Franco qui m'envià a Moscou. «Vostè se'n va a Moscou i torna tal dia». Totes les meves pel·lícules, produïdes pel franquista Cesáreo González, les venien a l'URSS a canvi de petroli. Va ser un intercanvi molt maco, ¿oi? Després ho van fer amb Romania, però amb fusta.

—*Hi tornaria més tard per a participar en la Setmana del Cinema Espanyol. Allí s'assabenta de la gravetat de la seva mare i torna, precipitadament, a Madrid.*

—Vaig anar-hi amb motiu del Festival de Cinema del Kremlin. Em van donar una condecoració per ser l'actriu estrangera més popular. Davant l'estat de la meua mare, vaig anar-m'en de colp, deixant els meus vestits i les meves joies a Moscou. Dolores Ibárruri va guardar-les fins que les va poder enviar a Espanya.

—*Diuen que Nicolai Ceaucescu, secretari general del Partit Comunista*

Romanès, és un fan de Sara Montiel...

—Sí, com també Tito i la seva dona. Em van demanar una representació per a les autoritats, a part del programa. Hi va haver un embolic de banderes; que si la bandera espanyola havia d'anar a la dreta, que si la bandera comunista no havia d'anar... al final, el ministre d'Afers Estrangers, Castiella, decidí de suspendre l'acte.

—*¿És cert que les autoritats franquistes la volien utilitzar, com a Mata Hari, per recobrar Rafael Alberti i proposar-li el seu retorn?*

—Sí. Vaig anar a Roma i vaig presenciar la conversa per desig d'Alberti. Hi havia l'ambaixador Garrigues, l'advocat Armero i una altra persona. Alberti va dir que fins la mort de Franco ell no tornava a Espanya.

—*Vostè actuà un 18 de juliol davant Franco a Aranjuez...*

—Vaig actuar davant ell dues vegades.

—*¿Què és la política per a Sara Montiel?*

—Jo no sóc política. Vull que tot hom tingui feina, justícia i pau. M'agrada molt la joventut i per això estic contra les drogues. No m'agra-

den les guerres i no m'agraden els míssils, ni d'un costat ni de l'altre.

—*¿Què votà al referèndum de l'OTAN?*

—Sí. Crec que el govern que tenim considera que és millor, ara que som al Mercat Comú, no estar-hi sols. El país és democràtic.

—*¿Què és el sexe?*

—Quan dues persones s'estimen és bo també l'amor sexual.

—*¿I l'espectacle?*

—M'agrada molt el seu món.

—*¿Quants insults ha suportat per la seva manera de ser, de vestir, de viure?*

—Personalment, cap. Quan vaig casar-me civilment trucaven a la meua mare i li deien que jo era una puta. A Madrid, si portava pantalons, em llançaven pedres.

—*¿Ha dit moltes mentides a les seves memòries?*

—No. He estat molt sincera. M'he reservat algunes coses, que sortiran en un llibre, però més endavant.

—*Vostè ha afirmat que marxarà quan vegi que el públic comença a cansar-se del mite. ¿Ha arribat el moment?*

—Mentre el teatre estigui com avui, no. □

Sant Jordi a les Edicions dels Quaderns Crema

Jordi Cornudella
Felí encès
Poesia dels Quaderns Crema, 17

Salvador Oliva
El somriure del tigre
Poesia dels Quaderns Crema, 18

Gabriel Galmés
Parfait amour
Mínima de butxaca, 20

J.V. Foix
Cròniques de l'ultrason
Fora de col·lecció

Salvador Oliva
Introducció a la mètrica
Assaig, 5

Quim Monzó, *L'illa de Maians*
Ferran Torrent, *Penja els guants, Butxana*

F. Valls i Taberner, 8 - 08006 Barcelona - (93) 212 87 66 - 212 38 08